

Izhaja vsak delavnik dopoldne

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

ZA LJUBLJANO MESEČNO K 10.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Dobro ali zlo.

Vsi, ki hočejo, da bi bilo povsod dobro in prav, se končno zbero okoli svojega vzora; tistim pa, ki nočejo biti dobri, ne preostane končno drugega, nego da se zbero okrog zlega.

Zli žive od dobrih. Zli ne žive od svojega, njim je svojko, da so protivni obči blaginji. Oni hočejo samo to, kar njim prija, ne kar je za vse dobro. Oni skubijo dobre. Skrivaj in siloma jemljejo njihove podelke. Lastno jim je, da so sovražni vsemu, kar je dobro. Žive od dobrih, pa vendar sovražijo dobre. Zlo se kaže v večjem ali manjšem obsegu, v tej ali oni zadevi. Kjerkoli se pokaže, uniči vsaj nekaj dobrega. Kadar pa se pokažalo zlo v popolnem obsegu, bi se to očitovalo ravno v tem, da bi bilo uničeno in pokončano vse, kar je. Vsako zlo vsebuje kal razdejanja, uničenja. Zlo pravi: vse naj pogine, samo da jaz živim.

A življenja v zlu ni. Življenje je delež dobrih. Zli pač uničujejo življenje dobrim, njihove dobrine, njihovo zdravje, njihovo prostost, njihove družine, a sami zato niso ne bolj zdravi, ne bolj prosti, ne z boljšo družino obdarjeni. Čim več je bolnikov, tem bolj so oni v nevarnosti bolezni. Čim več je sužnjev, tem bolj je ogorjena tudi njihova prostost, ker se morajo vedno bolj zapirati med štiri stene in se prehajati ne prosto, ampak za bajoneti. Zli uničujejo tudi ti ne črneje proti njim. Čim več uničenih družin, tem bolj je uničena tudi lastna, ker manjka izdelkov, ki bi jih izdelali uničeni.

Po tem opisu si moramo predstavliti državo slabih. Država teh je organiziran rop, je sistematično uničevanje splošnega blagostanja, je organiziran boj proti dobrim državljanom, boj proti tistim, od katerih živi. Ko dobrih zmanjka, je v njej ena sama ječa, eno šamo pomanjkanje, ena sama lačna, tuleča, nenasitna zver, ki sama od sebe ne more živeti, dobrih in dobrega pa ni več, zato grize sama svoje ude in ti grizejo njo v obupu in žgoči besni praznoti.

Proti taki državi se branijo dobri. Oni žele vse osrečiti. Oni razdeljujejo svoje dobrine. Zdravijo rane soljudem. Dane dobrine izpopolnjujejo s svojim trudom. Sebi ne nakladajo bremena, da jih imajo drugi manj. Ne usuznjujejo, ampak postrežejo, komur morejo. Kar ne zmorejo poedino, skušajo z združenimi močmi. Oni žele, da bi bila vsa država ko ena sama organizirana masa, čim več je dobrih, tem bolj je to tuseča. Čim več je resnično dobrih, tem manj je ran, tem manj pomanjkanja, tem več kruha, tem več svobode, tem več toplega solnca. Dobri se na tem poznajo, da se zbirajo okrog dobrega. Dobri, popolnoma so dobri, pa je tisti, okrog katerega so se zbirali in se zbirajo vsi dobri vseh doseganjih vekov. Oddaljeni v hrepenenju, bližnji pa s celo jasno zavestjo.

Zli pa se na tem poznajo, da vedoma in hotoma odpadajo in se polagoma pripravljajo v zavesten organiziran boj proti njemu.

Na čegavo stran stopi Jugoslavija? Zibelka Jugoslavije je tekla v Sloveniji. V Sloveniji se bo odločila tudi njena bodočnost. Misel delavskega voditelja jo je rodila. Videl je, da drugače ni rešitve za zatirano ljudstvo. Kam se bo osvobodeno, dozdaj zatirano ljudstvo nagnilo?

Voditelj je stal čvrsto v taboru dobrih. Osvobodeno ljudstvo, njegovo zapuščino je sicer za hip zagrnul sistem zlega; trajna usoda tega ljudstva zavisi odtod, ali se nagne v Kristov ali Antikristov tabor.

Kam se nagne? Da se nagne v tabor dobrih, je naloga novega časa. Čas je prišel, da se tudi ljudstvo razdeli, kakor se je te dve leti inteligenca: brat od brata, oče od sina, delavec od sodelavca in s tem zgradi državo socialne sreče ali pa državo socialnega gorja.

Novi čas, tvoja naloga je, da popelješ delavsko ljudstvo v njegovo bodočnost.

Nova vlada.

Dne 31. decembra se je sestavila nova vlada. Med radikali in demokrati se je dosegel sporazum tako, da so radikali dobili 6 mest v vladi, demokrati pa tudi 6. Predsednik nove vlade je Nikola Pašić, ki bo obenem zunanji minister. Radikalci

so dobili še naslednja ministrstva: Joca Jovanović za promet; Trifković za pravosodje in konstituantno; Uzunović za agrarno reformo; Janković za kmetijstvo; Slavko Miletić za pošto in brzojav.

Demokrati so dobili naslednja mesta: Drašković notranje; Pribičević šolstvo; Stojanović finance; Miloje Jovanović socialno politiko; dr. Kukec trgovino; Krizman šume in rude.

Vojni minister je Branko Jovanović. Ministrstvo za javna dela, za prehrano, verstvo in narodno zdravje ostanejo neizpolnjena. Opravljali jih bodo drugi mi-

nistri, dokler se radikalcem in demokratom ne pridruži še kaka druga stranka.

Naše stališče napram novi vladi je jasno: Vlada je vseskozi centralistična, v njej sedi 11 Srbov, 1 Hrvat in 1 Slovenec. Hrvat in Slovenec pripadata stranki, ki je med obema plemenoma najšibkejša. Nova vlada ne kaže nobenega znaka kake modre socialne smeri. V njej je zastopana bankirska smer, ki bo znala varovati svoje interese. Svetozar Pribičević bo vladal naše šolstvo, iz česar jasno sledi tudi kulturnobojna smer te vlade.

S sestavo te vlade so se razmere sčistile, kar je bilo potrebno. Bojev z novo vlado se ne bomo plašili.

Pogajanja za novi poslovnik.

LDU Belgrad, 1. januarja. (ZNU) Ministriški predsednik Pašić bo začel jutri pogajanja z načelniki strank glede novega

poslovnika. Od strank so dosedaj predložili pismene predloge Jugoslovanski klub, muslimani in socialni demokrati.

Aretacije komunistov v Belgradu.

LDU Belgrad, 1. januarja. (ZNU) V Belgradu se je vršila hišna preiskava pri komunistih ter so se izvršile nekatere aretacije. Tekom včerajšnjega dne je bilo aretiranih okoli 100 oseb. Dokumenti, ki so se našli pri komunistih in pri njihovih sekcijah, so se izročili belgrajskemu sodišču. Arhiv Radniškega doma še ni ves pre-

gledan. Ko so zaprli dom, je došlo pismo s poročili iz Banjaluke, v katerem neki študent, ne vedoč za belgrajske dogodke, javlja centralnemu komunističnemu odboru, da je v Banjaluki vse pripravljeno za soliden nastop. Vlada je storila vse, da najde osebe, ki so v zvezi z akcijo v tej stvari.

Proti komunistom.

Prvi čin nove vlade je bojna napoved komunistom. S posebnim razglasom je vlada nastopila proti komunistom, razpustila v celi državi komunistične organizacije, ustavila njih liste ter zaprla njihove voditelje. Povod temu koraku je dal takozvani Komunistični puč v Belgradu. Uradno se je o tej zadevi poročalo, da so komunisti v Belgradu na svojem zborovanju sklenili, da uprizore drugi dan puč, da vržejo vlado in proglase komunistično republiko. Skoro neverjetno otročjost bi kazali s takim postopanjem komunistični voditelji. Saj so morali vendar vedeti, da bo vlada za tak njihov javno izrečen sklep takoj izvedela. Kakor so poročali uradno, je vlada takoj drugi dan vse ulice in javna poslopja dala zasesti od policije — in puča ni bilo.

Nato je vlada razpustila vse organizacije komunistov v celi državi. Na novega leta dan so v Ljubljani policijski organi zasedli komunistični dom, njihove pisarne, ustavili »Rdeči prapor« ter potrgali vse plakate, ki so vabili na komunistični shod, kateri bi se bil imel vršiti včeraj v Unionu. Včeraj pa so bili po mestu nabiti veliki beli plakati z vladnim razglasom proti komunistom.

O teh dogodkih poroča uradni dopisni urad iz Belgrada z dne 31. dec. sledeče:

Zadnje dni so našli na raznih straneh dokumente o pripravah za komunistično akcijo, ki bi imela nadaljevati še nedovršene dogodke v Bosni in na Slovenskem ter da vsilijo državi državljansko vojsko. »Radničke Novine« od srede so prinesle odredbo, naj se ustavi v četrtek vse delo in pozvale, naj se ta dan zbere ljudstvo k zborovanju pod geslom: »V akcijo!« Na komunističnem sestanku, ki se je vršil v torek, se je govorilo o »pripravljanju duhov in zbiranju proletarcev za vstop v borbo, čim bo treba.« Vlada je proti revolucionarnemu odredilu vse potrebno, da zahteva gibanje. V sredo zvečer se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so bile sprejete važne odločbe. Vlada je izdala naredbo, ki je bila ponoči nalepljena po vsem mestu, tako da je zjutraj mesto izgledalo, kakor da je oblečeno v novo belo obleko.

S svojim razglasom proti komunistom je vlada storila energičen korak. Toda ta razglas in razpust komunističnih organizacij še ne bo odpravil nezadovoljstva proti sedanjemu načinu vladanja. Dokler ljudstvo ne bo videlo, da ni vlada začela zatirati tudi korupcijo, ki je izvor nezadovoljstva in netivo komunizma, toliko časa ostanejo vsi razglesi mrtve črke. Ko bi se bila vlada z enako odločnostjo lotila boja proti korupciji, ki cvete danes, bi bila smrtno zadela komunistično stremljenje in bi obenem storila ljudstvu veliko dobroto. Od sedanjega načina boja pa si ne obetamo mnogo. Komunisti, ki so uprav zadnje dni vsled brezuspešnega štrajka v Trbov-

ljah zopet začeli izgubljati zaupanje med delavstvom, bodo tega koraka vlade prej veselili ko žalostni, ker vedo, da vsako mučenštvo — tudi komunistično — pozivlja idejo.

Mi pa vemo tudi, da se da komunistom ubiti s pozitivnim delom in njegova agitacija obrezuspešiti s pozitivnimi idejami. Toda sedanja vlada temu skoroda ne bo kos. Kvečjemu se bo zgodilo, da bodo ministri, kakor je Pribičević, nekega dne ta razglas začeli porabljeni za boj proti vsem protivladnim organizacijam. In kakor je gospod Pribičević, ki je podpisal sedaj ta razglas proti komunistom, svoječasno se z njimi dogovarjal, tako se utegne tudi v bodoče to zopet še ponoviti.

Mi želimo mirnega razvoja, brez revolucionarnih pretresljajev, zato smo tudi vedno pobijali komunizem; toda želimo res razvoja za vse plasti delovnega ljudstva. Dosedanji sistem pa ni dokazal, da bi bil zmožen tega dela. In zato — se nam zdi — za boj proti komunistom vlada ne bo imela dovolj trdnega tilnika — najsitidižanje trenutno uspehe — ker ji manjka notranje moralne sile in velikega idejnega ozadja.

Komunisti pa so s svojo kričavo taktiko dokazali, da so popolnoma nesposobni za rešitev perečih socialnih vprašanj, na katero delavno ljudstvo v hrepenenju in trpljenju čaka. S svojo taktiko so komunistični voditelji povzročili, da bodo kapitalistične struje ojačene, delavno ljudstvo v svoji celoti pa udarjeno. Komunistična taktika je nesreča za delavstvo, kakor je komunistična ideja, porojena v materializmu, nemogoča zabloda. Materializem, ki je družbo razkrojil in jo dal v roke kapitalizmu, ne more družbe ozdraviti.

Morda bodo ponesrečeni poskusi komunizma dovedli do prepričanja zapeljano delavstvo — v kolikor je komunistično — da je na slabi poti. Le to spoznanje more dovesti do rešitve. Vladni razglesi tega ne bodo zmožni.

Boji med ljudstvom in ardit na Krku.

LDU Cirkvenica, 2. januarja. (ZNU) Dasiiravno so na otoku Krku vsi župniki dosedaj opravljali cerkvene obrede v staroslovenskem jeziku, so naročili ardit, da morajo odslej darovati maše v latinskem jeziku. Povsod na otoku Krku izvajajo ardit teror. Zelo težko je dobiti vesti, ker ardit ovirajo promet. Ljudstvo si ne ve pomagati in prosi pomoč.

LDU Cirkvenica, 2. januarja. (ZNU) Nakladno se doznavajo, da je nekega dne prišlo do velikega spopada med ardit in našim narodom, pri katerem je bilo ubitih šest naših ljudi ter je bilo ranjenih tudi nekoliko arditov. Vzrok spopada je dosedaj nepoznan.

Čas dela.

Danes je čas dela za razširjanje in utrjevanje krščanske misli med ljudstvom. Temu namenu med drugim najbolj služi krščansko časopisje. Zato pozivljamo vse dobro misleče na agitacijo za »Novi čas«!

Na novega leta dan so se zbrali v Ljubljani posamezni zaupniki krščanske delavske organizacije, da se posvetujejo o širjenju »Novega časa«. Storili so važne sklepe, ki jih bodo takoj začeli izvrševati.

Povsod mora na delo organizirana moč, da s krščanskim tiskom prepreči neše družine. Kjer ni ustanovljenih organizacij, naj se zbere nekaj vnetih posameznikov, ki gredo na vneto delo!

Vsak naj stori svojo dolžnost. Uspehi nam ne izostanejo!

Nezadovoljstvo ruskih mas.

»Arbeiter-Zeitung« priobčuje iz govora, ki ga je imel Trockij na nedavni konferenci gubernijskega agrarnega oddelka, naslednje: Trockij je rekel, da je opozicija v komunistični stranki le površne narave. Mnogo nevarnejše pa je nezadovoljstvo delavskih in kmetijskih mas nad gospodarskim razdejanjem. Vso krivdo vali ljudstvo na birokratizem, ki ga istoveti s sovjetskim režimom samim. Zato zavzema sedaj nasproti sovjetskemu režimu isto sovražno stališče, kakor preje nasproti kapitalu.

Vendar pa pada na sovjetski režim le stoti del krivde na tem, da matere ne morejo hraniti svojih otrok, glavni vzrok je v splošnem osiromaševanju. Ne proizvajajo se nič novega. Naša naloga mora biti, da pridobimo zase delavce, kakor se je to zgodilo začasa oktoobrskega prevrata, in jim vlijemo navdušenje. Gospodarske odredbe moramo izvesti. Brez represalij, brez kaznovanja upornih ne moremo izhajati. S svojim zgledom hočemo množice navdušiti. Spomladi bomo na enem ali drugem koncu Moskve vse podrli in sezidali dve skupini hiš z dobrimi stanovanji, kuhinjo in jasicami za dojenčke, da bo delavno ljudstvo videlo, da smo sposobni graditi. Kar potrebujemo, je splošen vzlet.

Iz tega govora veje vsa nemoč in nesposobnost moskovskega režima. Trockij priznava globoko nezadovoljnost delavnih mas, priznava gospodarsko razdejanje, toda krivdo pa vali na — splošno osiromaševanje. A tega je pa ravno kriv sovjetski sistem in njegove metode, ki so ubile v prebivalstvu vsako voljo in vsako nado in mu pustile le še najnižje življenske nagone.

Trockij se zaveda, da tu treba globokega preobrata, toda kako ga hoče doseči? Z represalijami in kaznimi, to se pravi z ječo in vešali in pa z zidanjem kosar za civilno prebivalstvo! Ljudstvo hoče navdušiti z zgledom komunističnih glav, a slišali smo, kako se ljudstvo ogorčuje ravno nad življenjem komunističnih diktatorjev, ki se valjajo v obilnosti in pregrehah, dočim ljudstvo umira v pomanjkanju. Ruski komunisti se pogreza v močvirje, pa se skuša za lase izvleči. Uboga Rusija, ki je s svojo usodo navezana nanj!

Vera je privatna stvar.

Taktika socialdemokratov pri nas ni odkritosrčna. To pri nas, kjer smatrajo ljudstvo še za nezrelo in so si v svesti, da ne smejo z barvo na dan. Drugače drugod. Avstrijski socialdemokratje ne nosijo več krinke. To priča članek, ki ga je prinesla o božiču »Arbeiter Zeitung«. Tu pišejo dobesedno: »Navadnemu razumu mora biti jasno, da je rojstvo Kristusovo navadna — bajka.« In dalje: »Le s čuvstvi jeze in sramu zamoremo misliti na dejstvo, da prazna babja vera (v Kristusovo rojstvo in Kristusa samega!) danes še zasuznjuje tolikšen del človeštva. Ves politični, kulturni in socialni napredek je mogoč le v boju in z bojem proti religiji.«

Bolj jasno se niso mogli izraziti. To se pravi: namen in smoter socialdemokracije je le v tem, da se bori proti Kristusu in krščanstvu, da podere Kristusa in postavi — Marxa. »Boj do skrajnosti vsakemu verskemu prepričanju!« napovedu-

jejo v označenem članku kot devizo socialdemokracije sploh.

In naši? A. Kristan jim sledi, je dosleden vsaj samemu sebi v svojih zasebnih dejanjih. A ljudstvo? Delavstvo? Zakaj mu voditelji ne povedo, kaj nosijo pod svojo firmo? Da ne velja njihov bojni klic izkoriščevalcem delavnega ljudstva, ne velja krivici, nego velja edino le Kristusu? Ker ne povedo, govore nerensico; in ker govore nerensico, so zavezniki krivice.

Našemu delavstvu pridigujejo: vera je privatna stvar. Da, to je prvi korak. Podreti Kristusa v javnosti in ga odriniti v zakotja. Vera ne spada v javno delovanje, ne spada v politiko itd. Proti duhovnikom so, ker politizirajo; hočejo — kot trdijo delavstvu! — »poštene« duhovnike, ki se ne vmešajo v javno gibanje. Neki jezuit na Dunaju je rekel v pridigi: Takrat bo zginita politika iz cerkve, ko bo prišla vera in krščanstvo v politiko.

»Vera je privatna stvar« — to ugaja pokvarjeni človeški duši. »Samo v srcu nosi Kristusa, v dejanjih ga ni treba!« Zato jih pridobijo. A kaj bi reklo delavstvo, ono delavstvo, ki se moli, še hodi v cerkev, še išče tolažbe v zakramentih, še veruje na posmrtno življenje, kaj bi reklo, da nastopijo tudi pri nas, kot v Avstriji, brez krinke in pokažejo edini svoj smoter: brezobziren boj krščanstvu, zrušiti Kristusa!

Ne upajo si še, ker je ljudstvo »še omračeno«. Le včasih jim uide, takrat kadar udarijo po naših svetinjah, ko so v »Napreju« nesramno blatili presv. Rešnje Telo, ko grozijo s krampom, da bodo razdejali cerkve in prižnice. A vemo, da pride tudi pri nas čas, ko bodo zvesti svojim nemškim učiteljem napovedali odkrito boj vsemu, kar nosi križ, ko bodo jasno povedali svojim masam, da je vir vse krivice in vsega zla ono bomo dete, ki se je rodilo pred 2000 leti v revščini, ki je rastle v uboštvu in ki je bilo čez 33 let križano. Vemo, da pride ta boj proti križu tudi pri nas a vemo, da bodo i oni, kot Julijan odpadnik morali v smrti priznati: Galilejec, ti si zmagal!

REPUBLIKANCI.

LDU Belgrad, 1. januarja. (ZNU) Glavni odbor republikanske stranke sklicuje za jutri veliko zborovanje, na katerem bodo govorili o delu sedanje vlade.

Politični dogodki.

+ Roeren umrl. Dne 23. decembra 1920 je v Köln-Lindenthalu umrl bivši državni in deželni poslanec Roeren, eden najodličnejših mož nemškega centra. Bil je eden izmed onih dalekovidnih katoliških politikov v Nemčiji, ki je neustrašeno nastopal proti onim usodepolnim napakam nemške politike, ki so bile kal razpada nemške države. Ostro je grajal nemško politiko napram Poljakom, vsikdar odločno nastopal za katoličanstvo. Njegova borba proti nemoralnosti, proti duetu, mu je zagotovila hvaležnost vseh onih, ki resnično hočejo dobro svojemu narodu.

+ Agrarna reforma! Hrvatski listi javljajo iz Novega Sada, da je bački župan Stojković pozval občinstvo na svečano sejo županijskega odbora, v kateri bi se imel pretrasti njegov predlog, da se posestvo, ki ga ima naogvojoda Friedrich v Baranji in ki obsega 80.000 oralo, ponudi kot narodni dar kroni naše kraljevine.

+ Razkol v mednarodni socialistični organizaciji. Svojedobno je sklenila internacionala socialističnih strokovnih organizacij bojkot proti Madžarski. Kakor se je naknadno dokazalo, ta bojkot nikakor ni bil volja delavstva, nego je bil uprizorjen le po volji izgnanih in pobeglih ogrskih židov in po samovolji nekaterih ljudi pri centralnem vodstvu mednarodne organizacije. To dejstvo je tudi povzročilo, da so ameriške strokovne organizacije javile mednarodni zvezi, da izstopijo. Glavno glasilo avstrijskih socialdemokratov »Die Gewerkschaft« napada raditega ameriško strokovno zvezo, čes da je storila ta korak pač le radi tega, ker se je hotela prikupiti ameriškemu velekapitalu. Resnica pa je, da ta velikanška delavska federacija v Ameriki baš tačas živi v težki borbi z ameriškimi milijarderji in trudi in družji ogromno večino ameriškega delavstva. Poleg nje obstoja le neznatna socialistična organizacija, ki pa sploh ne prihaja v poštev. S tem je socialistična mednarodna strokovna zveza izgubila svojo svetovno moč in svoj svetovni pomen.

+ 25 letnica krščanskosocialnega lista. Dunajski »Christliche Arbeiterzeitung« praznuje te dni 25 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki je začel list izhajati v povečani obliki — kakor »Reichspost«, »Chr. Arb. Zeitung« je začel pred 25 leti izdajati ubog sedlarski pomočnik s 66 gld. 43 kr. glavnice. Ko je bila prva številka tiskana, mu je ostalo še 14 gld. 93 kr. obratnega kapitala. Vendar mož ni obupal in danes je njegov list trdno zasnovan, a sam stoji na čelu najmočnejše stranke v Avstriji — Leopold Kunschak.

+ Irška in britanski socializem. Pod tem naslovom priobčuje E. Ramsay Mac-

donald v »Arbeiter-Zeitung« članek, v katerem pjasnuje stališče »Neodvisne delavske stranke« na Angleškem nasproti irskemu vprašanju. Ta stranka, pravi Macdonald, ni nikdar osvojila materialističnega gospodarskega načela in tudi ni nikdar stala pod vplivom vojaških nazorov. Zato je niso ovirali ne gospodarski ne vojaški oziri, da ne bi simpatizirala z nepomirljivo težnjo irskega ljudstva po svobodi. In res je britansko socialistično gibanje tekotom zadnje generacije podpiralo irsko nacionalistično gibanje v vseh njegovih fazah. Irsko vprašanje je zapleteno. Tu je predvsem protestantski Ulster, ki noče home-rule in hoče raje državljansko vojno. Nasproti temu zavzema socialistična stranka stališče, da naj se Ulster prepusti samemu sebi. Dokler Ulster vé, da se lahko zanaša na britansko pomoč, bo slep in uporen. Kakor hitro se mu ta pomoč odtegne, se bo pomiril in udal. — Drugo težavo dela angleškim glavam vojaško vprašanje, čes neodvisna Irka bi pomenjala za Anglijo neprestano nevarnost, treba bi bilo neprestanega oboroževanja. Te pomisleke je lahko izpodbiti. Prvič bi Irka, s katero bi se pravično ravnalo, ne bila sovražnik Anglije; drugič je pa ravno sedanje razmerje z Irsko za Anglijo strašna vojaška, politična in moralna slabost. Ako je torej že posredi kaka nevarnost, gre le za to, da se odločimo za to ali drugo vrsto. Delavska stranka je na svojem zadnjem zborovanju zavzela nasproti irskemu vprašanju naslednje stališče: 1. Z Irsko se sklene premirje; začasa premirja naj konferenca pooblaščenih zastopnikov preišče celi položaj. 2. Izvoli naj se posebna narodna skupščina, ki naj razpravlja in sklepa o sporazumu z Anglijo. Sklepe te skupščine bi stranka brez ugovora priznala. Bilo bi v največjem interesu Irke, ako bi pristala na gornje predloge. Na ta način, zaključuje Macdonald, bi se dalo priti do trajnega miru med Irsko in Anglijo in do nove dobe irske zgodovine.

+ Združene države srednjeameriške. Doslej samostojne države Guatemala, Honduras, San Salvador, Nicaragua in Costarica so sklenile, da se spoji v »Združene države srednjeameriške«.

+ Italija in Avstrija. Povodom volitve predsednika zvezne države Avstrije, je italijanski poslanec Mirchese Della Torretto izročil zveznemu predsedniku Hainischu poslanico italijanskega ministra zunanjih poslov grofa Storze s srčnimi čestitkami v lastnem, kakor tudi v imenu italijanske vlade. Zvezni predsednik je v svojem odgovoru izrazil upanje, da se bodo tako srečno uvedeni odnosi med Italijo in Avstrijo v korist obeh držav dalje razvijali.

+ Za sporazum s hrvatskim ljudstvom. »Samouprava« piše, da je treba razpoloženju med hrvatskim ljudstvom pogumno pogledati v oči. Pričujejo splitskemu »Životu«, da tu s frazami o »avstrijskem mentalitetu« ni opravljeno in da se je nad hrvatskim ljudstvom doslej od zgoraj doli mnogo grešilo. Edina pot — pravi »Samouprava« — da se razmere na Hrvatskem ozdravijo, »je pot sporazuma in razumevanja težnjah hrvatskih mas. A do sporazuma se more priti edino-le brez nasilja in batin, ako se sploh resno misli o narodnem edinstvu.«

+ Poljska in Bolgarska. Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski je dospel 30. decembra iz Krakovega v Varšavo v spremstvu ministrskega predsednika Witos in vojnega ministra Sosnkowskega. Na kolodvoru so ga sprejeli zastopniki ministrstev zunanjih zadev in vojne. Zvečer je dal ministrski predsednik Witos veliki dine Stambolijskemu v čast. — Stambolijski je bil sprejet od Witos že v Zakopanah, kjer mu je bil tudi prirejen na čast banket, na katerem so govorili predsednik Witos, Stambolijski, minister Daszynski in general Haller. V ponedeljek je dospel Stambolijski v Krakov.

Dnevni dogodki.

— Naš listek. Kmalu pričnemo priobčevati zanimiv listek, ki bo brez dvoma zelo ustrežal našim čitateljem. Na to opozarjamo že sedaj.

— Naše nove znamke. Iz Belgrada poročajo: S sklepom ministrstva za pošto in brzojaze se bodo izročile prometu nove znamke, izdelane v Ameriki, dne 16. januarja. Nove znamke so visoke 25 mm, široke pa 21 mm ter imajo sliko kralja in regenta. Znamke za 2 pari so izdelane v rjavi barvi, za 5 par v zeleni, za 10 par v rdeči, za 15 par v vijoličasti, za 20 par v temnosivni, za 25 par v modri, za 50 par v olivni, za 60 par v narančasti barvi. Znamke za 1 dinar so v narančasti barvi, za 2 dinarja v olivni, za 4 dinarje v temnozeleni, za 5 dinarjev v rožnati in za 10 dinarjev v rjavi barvi.

— Pokojnine orožnikom. Iz Belgrada: Na predlog ministra za notranje stvari in vojnega ministra je ministrski svet sprejel uredbo o pokojnini orožnikov, ki jo je že sankcioniral regent Aleksander s svojim podpisom. Po tej uredbi bodo imeli orožniki in njihove družine pravico do pokoj-

nine po 16 službenih letih. Z dovršenim 30 letom službe bodo dobivali orožniki celo plačo kakor tudi doklade kot pokojnino. Ako postane orožnik pri izviševanju službe nesposoben, dobi kot pokojnino celo plačo, kar velja tudi za družino. Ako pade v službi, dobi njegova družina ne glede na službena leta celo pokojnino, ki jo dobe tudi družine orožnikov, ki so padli v službi od 1. marca 1919 kot dneva, ko se je osnovalo enotno orožništvo v vsej kraljevini.

— Preskrba s sladkorjem. Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel objavlja, da je z odločbo z dne 18. decembra 1920, št. J-16.161, dovolilo sladkornim tovarnam v Osijeku, Novem Vrbasu, Crvenki, Vel. Bečkerek in Pelmonestru, da smejo brez posebne dovolitve imenovanega ministrstva prodati sladkor trgovcem, in sicer vsaka tovarna do 100.000 kg. Posamezni trgovci ne more dobiti več, kakor 500 kg sladkorja in je dolžan ga prodajati porabnikom kvečjemu za 4 K dražje od tovarniške prodajne cene. Pri nakupu sladkorja se morajo trgovci izkazati s potrdilom, da so zadostili davčni dolžnosti v prešlem letu.

— Za olomuškega nadškofa bo glasom »Nasınca« brez dvojbe v najkrajšem času imenovan senator dr. Stojan.

— Predstave za otroke v nar. gledališču v Belgradu. V belgrajskem narodnem gledališču se bodo vršile poslej redno večkrat na teden predstave za otroke. V to svrhu bodo sestavili poseben repertoar izvirnih in prevodnih del. Te dni predstavljajo »Očete« in »Pepelčico«.

— Cerkvene tatvine. V noči na 23. decembra je neznani storilec vlomil v cerkev sv. Urha, obč. Vel. Bloke, ter pokradel sledeče predmete: 2 vel. oltarni pregrinjali, dolgi 5 m, vredni 1000 K, 2 mali beli pogrinjali, vredni 500 K, 2 nabiralnika je razbil in iz njih ukradel približno 200 K papirnatega denarja. Skupna škoda znaša 1700 kron.

— Nesreče. Ribnikar Manca, dninara iz Križev pri Trzinu, je šla te dni na obisk k neki prijateljici na Cegelnici pri Rudniku pod Ljubljano. Zvečer se je tam lepo vlegla na dobro zakurjeno peč in zaspala. V tem, ko je trdno spala, se je po levi strani živila tako močno opekla, da je morala iti iskat zdravniške pomoči v bolnico. — Smrkolj Valentin, košar iz Ortije, je delal doma koše. Pri obrezovanju viter mu je spodletel nož, se zaril naravnost v trebuh in ga težko poškodoval. — Helena Capuder, zasebnica na Viru pri Domžalah, je stopila iz veže na prag, pri tem pa ji je spodrsnilo, da je padla in se pri padcu pobila po levi strani reber.

— Nove častniške uniforme. Kakor se poroča iz Belgrada, je dovolila država 5 milijonov dinarjev posojila za nabavo enotne uniforme za naš častniški zbor. Blago za nove uniforme bo v kratkem dospelo v Belgrad in se bo lahko v obrokah odplačevalo.

Ljubljanski dogodki.

Ij 6311 kazenskih ovadb je bilo l. 1920 vloženo pri kr. državnem pravdnistvu v Ljubljani. Leta 1916 je bilo vloženi 1665, leta 1917 2401, l. 1918 4696 in l. 1919 4498 kazenskih ovadb radi hudodelstev in pregreškov. Te številke dokazujejo, kako strašno je vsled vojske in njenih posledic kriminalistika napredovala.

Ij Incident v ljubljanski carinarnici. Jožef Berložnik, skladiščnik pri »Svetli« v Ljubljani, je prišel 16. oktobra l. l. v carinarno, da zacarini blago, ki je ležalo že dolgo v carinarni. Ker blaga niso zacarinili, ker je manjkala faktura, se je Berložnik razburil in zabrusil grdo psovko proti uradniku carinarnice Milošu Radisavljeviču. Sodišče je zato Berložniku prisodilo 24 ur zapore.

Ij Interne spremembe pri ljubljanskih sodiščih. Gospoda nadsvetnika Žebre in Rekar sta od kazenskega senata prideli ena civilnemu senatu, kazenskemu senatu sta se prideli la gg. svetnika dr. Modic in dr. Skaberne; okrajnemu sodišču v Ljubljani (kazenski oddelek) sta prideli la gg. okrajna sodnika Premmerstein (dozdaj na Vrhniki) in dr. Stojković (dozdaj preiskovalni sodnik pri deželnem sodišču v Ljubljani); preiskovalni sodnik bo okrajni sodnik A v s e c.

Naša društva.

d št. Jakobska prosveta v Ljubljani je včeraj priredila zelo dobro obiskano predavanje o gospodarskem, socialnem in versko-moralnem razsulu sedanje družbe, na katerem nosi največjo, krivdo slabo svobodomiselnost in krščanstvu sovražno časopisje. Predavanje je lepo uspelo ter se je takoj na licu mesta mesta prijavilo lepo število novih naročnikov. »Novega Časa« in drugih naših katoliških listov, katere so vrle članice tiskovnega odseka marljivo nabirale. Naj bi povsod bilo tako.

Katoliški obzornik.

* Za reformo kinematografov. V opatiji de Marinc je osnoval msgr. Grassi vzajemno s katoličani Granito di Belmonte katoliško družbo v svrhu produkcije neoporečnih filmov. Sv. Oče je poslal msgr. Grassiju pismo, v katerem veli med drugim: »Kot vsak dober dušni pastir obžalujemo tudi mi, da današnji filmi, celo oni z absolutno garancijo, ne ustrezajo etičnim svrham. Kolikor jim je že tvari na sama nespodobna, toliko bolj so rušne slike, ki jih morda celo pazno motreči vzgojitelj prezre, ki pa nič manj niso povod, da mlade fantazije ne usmerijo tja, kjer se porajajo in vznujajo speče strasti.« Msgr. Grassi se je odločno in radikalno namenil, osnovali to posebno družbo, da se omogoči izdelovanje takih filmov, ki bodo, kolikor kot umetniške vrednote, toliko moralno neoporekljivi tudi vstrezali vzgojnim in pobudnim namenom krščanski mladini. V zgoraj omenjenem pismu, ki ga je naslovil sv. Oče po svojem drž. tajniku msgr. Grassiju, pravi zato: »Sv. Oče polno odobrava Vaš sklep, posebno še, ker je bilo tako podjetje, ki bo paraliziralo demoralizirajoči vpliv današnjih filmov, njegova vedna želja. Zato smo trdno uverjeni, da se bodo na Vašo inicijativo zbrali vsi naši vzgojitelji, ki poznajo nevarnost, ki preti naši mladini od strani današnjih filmov, da bodo podpirali Vaše podjetje in mu omogočili take sadove, ki odgovarjajo potrebam krščanske mladine.« — Brez dvojbe je podjetje nujna potreba časa. V dobi, ki je že sama podivjala vse plasti človeštva in grebe že globoke rane v mladino, imajo ravno današnji filmi veliko krivdo nad razdivjanostjo mladine. V kinih se danes zbira senzacij lačna mladina, da se ji tam palijo strasti; saj danes nimamo drugih filmov kot onih z erotično-perverzimi slikami in filme z raznimi vlomilci, roparji in pa tatovi. Država, ki sicer tudi tukaj bdi nad moralo, bi svojo cenzuro edino pametno udeležila tako, da kina, kot so danes, sploh zapre.

Socialni vestnik.

o Proti samovoljnemu odpušcanju trgovskih uslužbencev. Dejstvo, da so bili trgovski nastavljenici izpostavljeni raznim samovoljnostim svojih šefov, ki so jih l. ar čez noč postavljali na cesto zgolj iz sebično špekulativnih ozirov, je dalec povod, da je avstrijsko justično ministrstvo izdalo dne 29. septembra 1919 naredbo, ki jo je dne 29. decembra m. l. podaljšalo, in ki trgovske nastavljence zavaruje proti takim samovoljnostim. Naredba določa, da mora odpovedni rok po enoletni službeni dobi biti šest tednov, po vsakem nadaljnjem službenem letu ima biti odpovedni rok podaljšan za dva tedna do največ 20 tednov. Odpovedati pa sme delodajalec samo po vsakem četrtletju. Nasprotno pa uslužbenec lahko odpove službo vsakega 15. ali zadnjega v mesecu, seve v smislu odredbe, ki določa štiritedenski odpovedni rok. V dobi odpovednega roka ima uslužbenec še pravico, da zahteva v vsakem tednu osem delovnih ur prostih, da si zamore v tem času poiskati novo službeno mesto. — Omenjena odredba vsebuje tudi določila o odpravnini, ki velja za vsa podjetja brez izjeme in brez ozira na število uslužbencev; do odpravnine je upravičen tudi uslužbenec, ki postane delanezmožen vsled bolezni ali nesreče.

Gospodarstvo.

— Cena sladkorja na Ogrskem. Madžarski uradni list objavlja naredbo finančnega ministra, ki določa da bodi cena sladkorju 80 K za kilogram. V tej noti pa ni obsežen 2 K znašajoči konsumni davek, 50 vinarjev pristojbine, k jo mora izterjati sladkorna komisija. Zato bo cene na debelo in na drobno določala sladkorna komisija.

— Likvidacija avstroogrške banke. Reparacijska komisija je po zaslišanju treh likvidatorjev Avstro-ogrške banke in zastopnikov avstrijske sekcije reparacijske komisije ter guvernerja Avstro-ogrške banke naročila likvidatorjem, naj skličejo na dne 10. januarja prihodnjega leta na Dunaju zborovanje in naj odpošljejo v komisijo enega ali več članov, ki bodo imeli potrebna pooblastila. Povabljeni bodo: 1. Zastopniki upnikov vključno tudi onih iz prejšnje dualistične monarhije in onih držav, katerim je pripadel kak del avstro-ogrškega ozemlja; 2. zastopniki avstro-ogrške banke; in 3. zastopniki avstrijske in madžarske vlade. Vsi zainteresirani deli z zastopniki upnikov in nevtralnih dežel vred bodo razpravljali o splošnem položaju.

Širite „NOVI ČAS“

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.